سه‌شنبه ۲۳ مرداد ۱۴۰۳
شماره ۴۲۰۷
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANONLINE

گزارش «فرهیختگان» از جزئیات آماری نشریات علمی

۴۳ درصد مجلات ایران در دانشگاه آزاد منتشر می‌شوند

سارا طاهری
خبرنگار گروه دانشگاه

نشریات علمی محل انتشار نتایج تحقیقات پژوهشگران هستند تا دیگر محققان از آخرین دستاوردهای علمی آنها آگاه شوند. این نشریات با هدایت نوآوری، اطلاع‌رسانی در سیاست، تقویت آموزش و کمک به رشد کلی دانش، نقش مهمی در توسعه یک کشور ایفا می‌کنند. اگر بخواهیم تعریف دقیقی از نشریات علمی داشته باشیم باید بگوییم انتشارات علمی رسانه اولیه‌ای هستند که از طریق آن اکتشافات و نوآوری‌های جدید با جامعه جهانی به اشتراک گذاشته می‌شود. این انتشار دانش به تحقیقات بیشتر دامن می‌زند و منجر به پیشرفت‌های تکنولوژیکی و صنایع جدیدی می‌شود که می‌توانند باعث رشد اقتصادی شوند. در این میان اداره کل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد با بیش از سه دهه فعالیت در حوزه انتشار نشریات علمی، امروز یکی از ناشران مطرح و موفق در زمینه نشر مقالات و دستاوردهای پژوهشگران محسوب می‌شود.

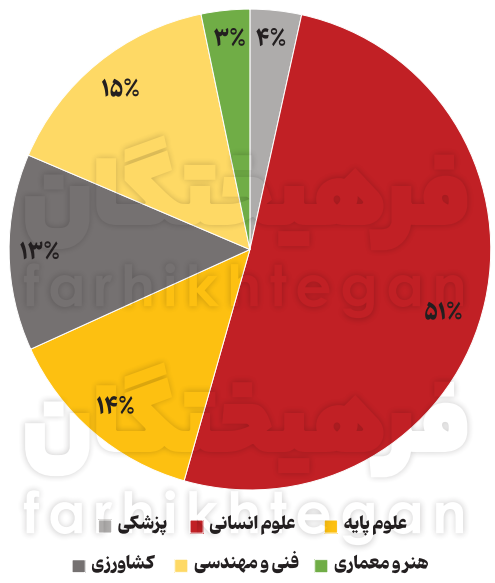

سهم نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به تفکیک گروه آموزشی

سهم ۴۳ درصدی دانشگاه آزاد از نشریات کشور

دانشگاه آزاد در حال حاضر ۵۲۲ عنوان مجله علمی دارد؛ عددی که نشان می‌دهد ۴۳ درصد کل نشریاتی که در کشور وجود دارند در دانشگاه آزاد منتشر می‌شود. این درحالی است که دانشگاه تهران ۲۰ درصد مجلات کل کشور را به خود اختصاص داده است و دانشگاه‌های فردوسی مشهد، تربیت مدرس، شهید بهشتی و... در رده‌های بعدی قرار دارند. در نمودار زیر جایگاه دانشگاه آزاد در نشریات کشور را به تفکیک دانشگاه‌ها مشاهده می‌کنید.

انتشار ۵۰ درصد مجلات دانشگاه در حوزه علوم انسانی

در این میان بد نیست نگاهی به تعداد نشریات دانشگاه آزاد به تفکیک گروه‌های علمی بیندازیم. در این دانشگاه تلاش بر این بوده که این نشریات به فراخور نیاز گروه‌های آموزشی راه‌اندازی شوند و تمام گروه‌های علمی را پوشش دهند. در این دانشگاه ۶ گروه علمی پزشکی، علوم انسانی، علوم پایه، کشاورزی، فنی و مهندسی و هنر و معماری وجود دارد؛ در گروه پزشکی ۱۸ مجله، علوم انسانی ۲۶۶ مجله، علوم پایه ۷۲ مجله، کشاورزی ۶۹ مجله، فنی و مهندسی ۸۰ مجله و در گروه هنر و معماری ۱۷ مجله منتشر شده است.

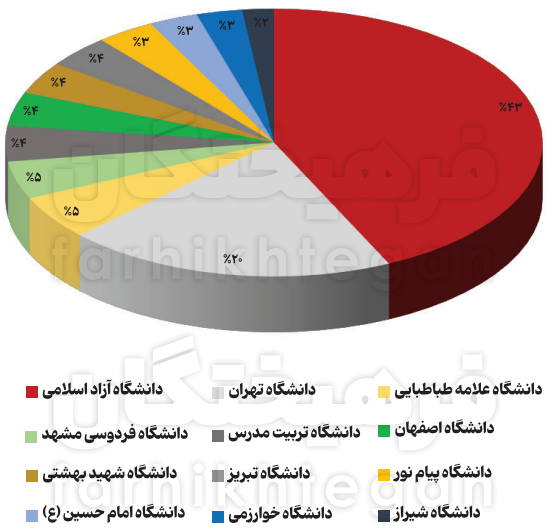

جایگاه دانشگاه آزاد اسلامی در نشریات کشور

نمایه‌سازی نشریات دانشگاه در ۵ در پایگاه بین‌المللی

دانشگاه آزاد همچنین در مسیر تعالی نشر علمی همگام با افزایش کمی نشریه دستاوردهای کیفی قابل‌تقدیری در نشریات علمی داشته است، نظر مخاطبان، جذب مخاطبان ملی و بین‌المللی، دریافت مقاله از دانشمندان سایر کشورها و حضور در پایگاه‌های نمایه‌کننده معتبر بین‌المللی مانند کلاریویت و اسکوپوس گواهی بر این موضوع است. نشریات دانشگاه آزاد در حال حاضر در ISI-ESCI، SCOPUS، ISI-JCR، SI، دارای رتبه از وزارت عتف و دارای رتبه از وزارت بهداشت نمایه شده است که در جدول این صفحه تعداد این نشریات را در هر پایگاه مشاهده می‌کنید.

تعداد کل نشریات دانشگاه آزاد اسلامی	ISI-JCR	ISI-ESCI	SCOPUS	دارای رتبه از وزارت عتف	دارای رتبه از وزارت بهداشت
۵۲۲ عنوان	۱۵ عنوان	۲ عنوان	۱۸ عنوان	۱۳۳ عنوان	۱۱ عنوان

رشد نمایه‌سازی نشریات دانشگاه به روایت اعداد

دانشگاه آزاد ضمن هدف‌گذاری برای نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های بین‌المللی، از مراجع داخلی نیز رتبه علمی کسب کرده است. اگر نگاهی به آمارهای این سال‌ها داشته باشیم به‌راحتی متوجه می‌شویم روند رشد نشریات دانشگاه آزاد دارای رتبه علمی از وزارتین رشد صعودی بوده است، به‌طور مثال تعداد نشریات دانشگاه آزاد دارای رتبه علمی وزارتین در سال ۱۳۸۹ برابر با ۱۵ نشریه بوده است که این عدد در سال ۱۴۰۲ به ۱۴۱ مجله رسیده است. در این نمودار تعداد مجلات دانشگاه دارای رتبه علمی وزارتین را از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۴۰۲ مشاهده می‌کنید. روند رشد نشریات دانشگاه آزاد در پایگاه Scopus نیز صعودی بوده است. در سال ۱۳۹۳ تنها چهارمجله دانشگاه آزاد در اسکوپوس نمایه شده بود که این عدد در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به ۱۹ مجله رسیده است. البته تعداد نشریات نمایه شده دانشگاه آزاد در اسکوپوس سال گذشته به ۱۸ نشریه رسیده است. نشریات دانشگاه آزاد در پایگاه Clarivate Analytics نیز رشد چشمگیری داشته تا جایی که در سال ۱۳۸۹ تنها یک مجله در این پایگاه نمایه شده بود. این عدد در سال ۱۳۹۵ به ۱۰ مجله و در سال گذشته به ۱۷ مجله رسید که نشان‌دهنده رشد ۱۷ برابری است.

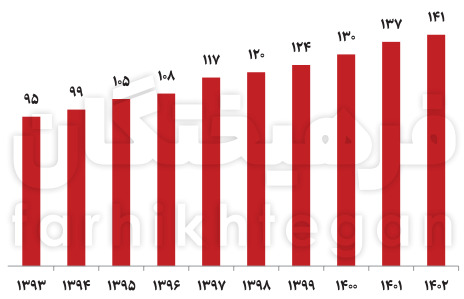

روند رشد نشریات دانشگاه آزاد دارای رتبه علمی از وزارتین

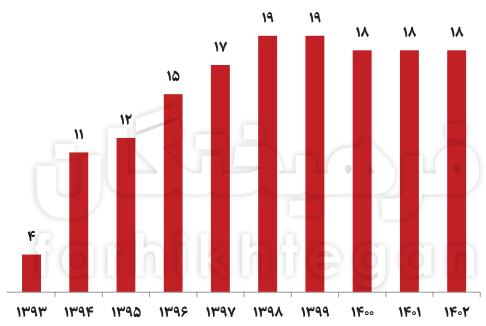

نمودار روند رشد نشریات دانشگاه آزاد در پایگاه Scopus

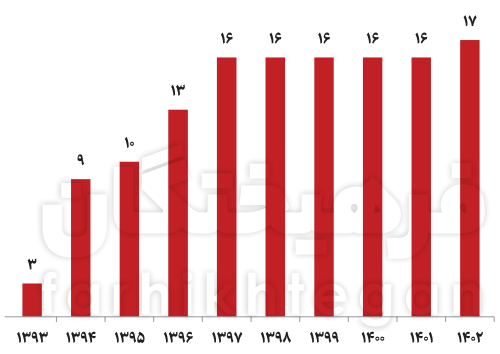

نمودار روند رشد نشریات دانشگاه آزاد در پایگاه Clarivate Analytics

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

مدیریت مالی نشریات علمی دانشگاه متمرکز می‌شود

برون‌داد‌های علمی ۶۰ درصد اساتید در دنیا دیده نمی‌شود

سارا طاهری
خبرنگار گروه دانشگاه

«نظارت و ارزیابی روی نشریات پررنگ می‌شود.» این تاکید حمید افتخاری، مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» است. او می‌گوید برای این ارزیابی یک اداره پایش نشریات از حدود یک ماه گذشته ایجاد شده است که یکی از وظایف آن پایش مجلات است؛ دومین کاری که توسط این اداره انجام می‌شود حمایت از مجلات است. حمایت‌هایی که به گفته او قبلا ضعیف بوده و قرار است با سامانه «سند»، حمایت از مجلات پررنگ‌تر از گذشته شود. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

نشریات دانشگاه آزاد هم‌اکنون در چه وضعیتی هستند؟ در سامانه داشبورد اطلاعاتی دانشگاه آزاد اسلامی، حدود ۵۲۲ نشریه ثبت شده، ولی نیمی از آنها در حالت قرمز قرار گرفته‌اند؛ یعنی انتشار باتأخیر دارند. علت چیست؟

این جدول تا حدی درست است و کاملا درست نیست. مثلا بعضی از نشریات در زمانی که این ارزیابی انجام شده، نتوانستند خود را برسانند. سال گذشته تا روز ۶ شهریور مهلت دادیم همکاران، فرم‌های ارزیابی ما را پر کنند تا بتوانیم کارهایشان را انجام بدهیم. بعضی از نشریات فرصت نکردند فرم را پر کنند یا نتوانستند تا موعد مقرر ششم شهریور، مجله شماره تابستان خود را برسانند. به همین دلیل در سامانه با رنگ قرمز درج شده است. امکان دارد یک ماه بعد، مجله را رسانده باشند و در حال حاضر از نظر شمارگان، عقب نباشند، ولی در ارزیابی سال گذشته چنین وضعیتی داشته‌اند. نکته دوم؛ برخی از این مجلات، نوپا بوده‌اند. طبیعی بوده هنوز شروع به کار نکرده باشند. در سال گذشته نزدیک به ۳۰ مجله جدید داشتیم که آنها در جدول به رنگ قرمز دیده می‌شوند. آن زمان مجله هنوز شروع به کار نکرده بود، ولی اکنون یک یا دو شماره منتشر کرده است. دوستان تلاش می‌کنند کارها را پیش ببرند.

علت اصلی تاخیر در انتشار نشریات چیست؟ شما برای جلوگیری از تداوم این روند در برخی نشریات چه راهکارهایی اندیشیده‌اید؟

بخشی از مشکلات ما در نشریات، این است که برخی از اعضای هیات تحریریه مجله بازنشسته شده‌اند یا به هر دلیلی مهاجرت کرده‌اند و دیگر با مجله همکاری نمی‌کنند. زمان نیاز است تا واحد بتواند آنها را ارزیابی کرده و نفر جدیدی جایگزین کند. با مسائلی از این جنس روبه‌رو هستیم. طبق دستوری که دکتر طهرانچی دادند و مدلی که هم‌اکنون دانشگاه دنبال می‌کند؛ نظارت و ارزیابی اداره کل ما روی نشریات از این به بعد خیلی پررنگ خواهد شد. ما یک اداره پایش نشریات از حدود یک ماه گذشته ایجاد کرده‌ایم. مسئولیت این اداره، پایش مجلات از دو حیث است. اول؛ مجله کارش را درست انجام می‌دهد، انتشارش در زمان مناسب و مقرر است، سایت به‌روزی دارد، همه اطلاعات ارکان خود را در سایت وارد کرده، اهداف مجله با آنچه نوشته‌اند واقعا همخوانی دارد، مقالاتی که می‌گیرند در همان زمینه‌هاست یا خیر و مسائل دیگر. اداره مذکور در زمینه تخلفات، مجلات را پایش می‌کند. یعنی یکی از وظایف اداره، پایش مجلات است؛ از این منظر که تخلفی صورت نگیرد. مثلا اکسپت مقاله و مجله در شرایط خاصی اتفاق افتاده است. این موارد را در سامانه پایش می‌کنند و به من و همچنین به بازرسی گزارش می‌دهند. قطعا این اداره می‌تواند خیلی کمک کند تا مجلات هم از نگاه ما کاملا سالم باشند و هم اشکالات‌شان به حداقل برسد. دوم؛ در زمینه حمایت‌هایی که باید از مجلات داشته باشیم خیلی ضعیف بوده‌ایم. با سامانه «سند» که اکنون کارهایش روبه‌راه شده و دیگر به قوام لازم نزدیک است، شرایط بهتر می‌شود. در این سامانه، حمایت از مجلات را خیلی پررنگ‌تر پیگیری می‌کنیم.

حمایت‌ها به چه شکلی هستند؟

حمایت‌های ما از دو جنس است که هر دو به نوعی مادی محسوب می‌شود. بخشی از این حمایت‌ها نقدی است که از دل سامانه و درآمدهایی که به وجود می‌آید، به خود مجله برمی‌گردد. این حمایت قطعا کمک می‌کند مشکلات مجلات مرتفع شود. برخی از مجلات ما در تامین هزینه‌های جاری خود مانده‌اند، چون واحد زیان‌ده است و نمی‌تواند برایشان هزینه کند. به دلیل زیان‌ده بودن، کلا مجله را کنار می‌گذارند، در نتیجه مجلات از جیب برای حروف چینی، صفحه‌آرایی، داوری و... خرج می‌کنند. از دل این سامانه می‌توانیم بخش زیادی از هزینه‌ها را پوشش دهیم.

بخش دیگری از حمایت‌ها هم برای تشویق مجلاتی است که رشد کرده‌اند. آنها توانسته‌اند گریدهای ملی و بین‌المللی بگیرند و در سامانه هم رتبه‌های بالاتری را به دست آورده‌اند. مجلاتی که در ارزیابی‌های ما، امتیازات بیشتری گرفته‌اند را در دستور کار داریم؛ نامه‌نگاری هم برای پایه تشویقی را انجام داده‌ایم. اگر موافقت کنند برای کمک به مجلات اقدام خواهیم کرد. بحث‌های مالی دیگری را هم خودمان داریم که قطعا خیلی کمک می‌کند. از سوی دیگر در ادامه مسیر برای مجلات، کارگاه‌هایی برای دوستان برگزار می‌کنیم. اگر اشکالاتی می‌بینند به ما بگویند و همچنین کمک کنند و آموزش ببینند تا ان‌شاءالله مجله خود را رشد بدهند.

از ضعف حمایت‌ها گفتید. دلیل این موضوع چیست؟ فکر می‌کنید در سامانه «سند» بتوان حمایت‌های مذکور را انجام داد؟

علت اصلی ضعف، این بود که وابستگی اصلی مجلات به واحد بود، نه دانشگاه آزاد اسلامی؛ یعنی مجله در دل واحدی نشسته بود. برخی واحدها از نظر بنیه مالی قوی بودند یا اعتقاد رئیس واحد بر این بود از مجله حمایت کند، در این صورت مجله رشد می‌کرد. مثلا واحد علی‌آبادکتول، واحدی بوده که از مرکز دور است و در مرکز استان هم قرار ندارد؛ در زمینه مجلات واقعا موفق عمل کرده است. مشخصا رئیس واحد با وجود اینکه به‌طور حتم با مشکلات مالی مواجه بوده، کاملا حمایت‌های لازم را از مجلات داشته و کمک کرده مجلات رشد کنند. ممکن است واحد دیگری در دل تهران باشد که رئیس واحد به هر دلیلی اعتقادی نداشته یا به‌قدری مشغله و دغدغه دیگر داشته و مجله در اولویت دهم او بوده است. به‌طور مثال می‌بینیم ۲۰ مجله در این واحد هستند که هر ۲۰ مجله با سختی، امورات خود را می‌گذرانند؛ اصل مشکل اینجاست.

در سامانه «سند» بحث مالی مجلات را از واحد جدا می‌کنیم و مدیریت ما در زمینه مالی مجلات، خیلی پررنگ‌تر می‌شود. منظور از «ما» سازمان مرکزی است. امیدوارم این کار کمک کند مشکلات حل شده یا حداقل کمرنگ‌تر شود. شاید حل شدن، هدف کوتاه‌مدتی نباشد، ولی قطعا کمک می‌کند مشکلات کمتر شده و دست مجلات هم برای پیدا کردن داور بهتر و هزینه برای تبلیغات ایمیلی، پیامکی یا هر تبلیغ دیگری بازتر خواهد بود که می‌خواهد داشته باشد. بدین صورت مجله می‌تواند ورودی خود را بالا ببرد و طبیعتا در ادامه رشد می‌کند.

به برگزاری کارگاه‌ها اشاره کردید. برنامه‌ریزی برگزاری این کارگاه‌ها به چه ترتیبی بوده و مخاطبان آن چه کسانی هستند؟

ما از ارکان مجلات دعوت می‌کنیم؛ همان عزیزانی که کار مجله را پیش می‌برند. ممکن است در مجله‌ای، هفت هیات تحریریه داشته باشید، ولی از این تعداد فقط سردبیر همه کارها را انجام می‌دهد. در برخی مجلات، پست اضافه‌ای به نام مدیر داخلی داریم که از نظر وزارت علوم جزء ارکان نیست، ولی خودمان تایید می‌کنیم. خیلی از مجلات، عملا پست مدیر داخلی که خودشان تعریف کرده‌اند همه کارها را انجام می‌دهد. بسیاری مواقع ممکن است همین فرد بیاید، یاد بگیرد و مجله را رشد بدهد.

در ارزیابی‌هایمان، نکته مهمی وجود دارد؛ از سال گذشته در ارزیابی‌های خود کسب گریدهای بین‌المللی را در اولویت قرار داده‌ایم. هر سال در ارزیابی، امتیازی را برای این موضوع در نظر می‌گیریم و تلاش می‌کنیم مجلات را هم آموزش بدهیم و هم هدایت کنیم به سمتی که در اسکوپوس و... نمایه کنند. می‌خواهیم مجلات، درجات بین‌المللی را کسب کنند. این موضوع از دو منظر برای ما خیلی مهم است. اولین منظر این بوده که وقتی مجله، درجه بین‌المللی می‌گیرد، در درجه اول اعتبار کشور و در درجه دوم اعتبار دانشگاه آزاد را بالا می‌برد.

نکته دومی هم می‌تواند کمک کند. ما می‌خواهیم مجلات فارسی نیز بروند و گریدهای مذکور را بگیرند. مثلا مجله فارسی ما برود و عضو اسکوپوس شود. اکنون عمده استادان علوم انسانی ما در مجلات فارسی مقاله چاپ می‌کنند و مشکل این است که در هیچ جای دنیا دیده نمی‌شود. این معضل سبب شده برون‌داد‌های علمی بیش از ۶۰ درصد اعضای هیات‌علمی فعال ایران در حوزه علوم انسانی، هیچ‌کجا شمرده نشود. اگر این مقالات شمرده شود، مطمئن باشید رتبه دانشگاه در نظام‌های رتبه‌بندی به شدت افزایش پیدا خواهد کرد. این موضوع می‌تواند به مساله مذکور کمک کند. از این منظر خیلی جدی در حال دنبال کردن موضوع هستیم؛ چه مجلات فارسی و چه مجلات انگلیسی ما باید بروند و گریدهای بین‌المللی بگیرند.

اکنون دسته‌بندی نشریات دانشگاه آزاد به چه صورت است؟ دانشگاه آزاد، نشریات خود را چگونه دسته‌بندی می‌کند؟

ما هم دسته‌بندی موضوعی داریم؛ از جمله فنی و مهندسی، پزشکی، کشاورزی و منابع طبیعی. هم می‌توانیم دسته‌بندی‌هایی داشته باشیم از این بابت که کدام‌یک درجه بین‌المللی دارند، یا کدام‌یک در اسکوپوس یا... نمایه شده‌اند.

سال گذشته در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از ارتقای ویراستاری و گرافیک نشریات صحبت کردید. در این‌باره صحبت کنید. کار به کجا رسید؟

این موضوع را به زمانی موکول کردیم که سامانه «سند» به قوام برسد. امسال در بودجه خود نیز بندی را برای این موضوع گذاشته‌ایم، ولی نمی‌دانم چه زمانی محقق می‌شود. در حال حاضر ۱۸ مجله را به شرکت بین‌المللی oiccpress ارسال کرده‌ایم و ان‌شاءالله تا آخر سال به ۵۰ مورد می‌رسد. همه کارهای این مجلات را انجام می‌دهیم. آنها مجلات نسبتا خوب ما هستند. هیات تحریریه این مجلات به‌قدری خوب کار کرده‌اند که مطمئن هستیم با حمایت ویژه ما، رشد چشمگیری خواهند داشت. صفر تا صد کار مجله را با این شرکت انجام می‌دهیم. فقط سردبیر تایید می‌کند این مجله از نظر من اکسپت است و پذیرفته‌ام انتشار پیدا کند. در ادامه همه کارهای حروف چینی، صفحه‌آرایی و آماده‌سازی شماره را دوستان ما انجام می‌دهند. این کار خیلی کمک می‌کند تا ذهن عزیزان فقط درگیر مسائل علمی باشد و دیگر با بقیه موارد کاری نداشته باشند. فعلا زمان می‌برد این کار را برای همه مجلات دانشگاه آزاد اسلامی انجام بدهیم. امیدوار هستیم تعداد مجلات را تا آخر سال به ۵۰ مورد برسانیم. بعد مجموعه oiccpress ویراستاری و صفحه‌آرایی بقیه مجلات ما را آرام آرام در دست بگیرد.

مدرک تحصیلی (گواهی موقت) اینجانب پریسا قاسم طالبی فرزند حسین به کدملی ۱۵۴۰۱۲۶۱۱۰ در مقطع کارشناسی معماری به شماره دانشجویی ۸۸۰۰۳۰۶۰۶ صادره از دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه به نشانی مراغه- اتوبان شهید درخشی- دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه ارسال نماید.

آگهی مناقصه عمومی
شماره ۱۳-۱-۱۴۰۳
دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات در نظر دارد سرویس ایاب و ذهاب دانشجویی خود را از طریق مناقصه عمومی به اشخاص حقوقی حائز شرایط واگذار نماید.
۱- از اشخاص حقوقی دعوت به عمل می‌آید از تاریخ درج این آگهی به مدت ۱۰ روز کاری با ارائه فیش واریزی به مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال (غیرقابل استرداد) به شماره‌حساب ۰۱۱۵۸۶۰۸۲۳۰۰۸ (شماره شبا IR ۲۴ ۰۱۹۰ ۰۰۰۰ ۰۰۱۱ ۵۸۶۰ ۸۲۳۰ ۰۸) با شناسه واریز ۴۱۹۲۰۲۰۰۰۰۰۰۰۱۴۵ نزد بانک صادرات به نام دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات به همراه معرفی‌نامه و کارت شناسایی معتبر برای خرید (دریافت) اسناد مناقصه در ساعات اداری به نشانی: تهران- انتهای بزرگراه شهید ستاری شمال- میدان دانشگاه- بلوار شهدای حصارک- دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات- ساختمان بلوک یک آموزشی- طبقه ششم- اتاق ۶۰۱ (تلفن تماس: ۴۴۸۶۷۶۰۶ داخلی ۳۰۰۸) مراجعه نمایند.
۲- مهلت دریافت اسناد و همچنین تحویل پاکت‌های اسناد مناقصه تا پایان وقت اداری (ساعت ۱۴:۰۰) روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۰۶ می‌باشد.
۳- هزینه درج آگهی در روزنامه‌ها به عهده برنده مناقصه می‌باشد.
۴- مناقصه‌گذار در رد یا قبول پیشنهادات دارای اختیار تام می‌باشد.
۵- تاریخ درج آگهی در روزنامه‌ها روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۲۳ می‌باشد.